

MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

SLOVAK JOURNAL OF INTERNATIONAL RELATIONS

Faculty of International Relations, University of Economics in Bratislava

2021, Volume XIX., Issue 2, Pages 119 – 137

ISSN 1336-1562 (print), ISSN 1339-2751 (online)

Submitted: 12. 4. 2021 | Accepted: 1. 6. 2021 | Published 15. 6. 2021

BEZPEČNOSŤ A OBRANA EURÓPSKEJ ÚNIE Z POHĽADU NAPŔIENIA POLITICKO-VOJENSKÝCH AMBÍCIÍ

THE EUROPEAN UNION SECURITY AND DEFENSE IN TERMS OF FULFILLING POLITICAL-MILITARY AMBITIONS

Radoslav Ivančík¹

Schopnosť Európskej únie zaistiť svoju bezpečnosť a obranu je dôležitým referenčným bodom pri diskusii o jej strategickej autonómii založenej, okrem politických, ekonomických a diplomatických nástrojov, aj na vojenských nástrojoch v podobe príslušných vojenských síl a prostriedkov a celého radu obranných spôsobilostí a kapacít. Európska únia si preto v záujme zaistenia bezpečnosti a obrany svojich občanov, ako aj ochrany svojich politických, hospodárskych, bezpečnostných a ďalších záujmov stanovila určitú úroveň politicko-vojenských ambícií, prostredníctvom ktorých chce vyššie uvedené zabezpečiť. Cieľom článku je preto s využitím relevantných metód bezpečnostného výskumu analyzovať a zhodnotiť do akej miery a či vôbec je Únia v súčasnej dobe schopná naplňať úroveň ambícií vychádzajúcich zo Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky Európskej únie.

Kľúčové slová: bezpečnosť, obrana, politicko-vojenské ambície, Európska únia

The European Union's ability to ensure its security and defence, now and in the future, is a very important point of reference in the debate on its strategic autonomy based, in addition to political, economic, and diplomatic instruments, on military tools in the form of relevant military forces and means, and wide scale of defence capabilities and capacities. The European Union has therefore set a certain level of political and military ambitions in order to ensure the security and defence of its citizens, as well as the protection of its political, economic, security and other interests, through

---

¹ plk. gšt. v. z. Ing. Radoslav Ivančík, PhD. et PhD., Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Sklabinská 1, 835 17 Bratislava, e-mail: radoslav.ivancik@akademiapz.sk

Autor počas svojej profesionálnej kariéry pôsobil vo viacerých vedúcich funkciách na jednotlivých stupňoch velenia a riadenia Ozbrojených síl SR a Ministerstva obrany SR. Zároveň zastupoval SR v pracovných výboroch, skupinách a komisiách v rámci NATO, EÚ a V4. Je autorom a spoluautorom viacerých domácich i zahraničných vedeckých monografií, vysokoškolských učebníc, vedeckých i odborných štúdií, článkov a príspevkov najmä z oblasti vojenstva a národnej a medzinárodnej bezpečnosti.

which it seeks to secure the set goals. The purpose of the paper is therefore to analyse and evaluate, using relevant scientific methods of security research, to what extent and whether the European Union is currently able to meet the level of ambitions based on the European Union's Common Security and Defence Policy.

Key words: security, defence, political-military ambitions, European Union

JEL: Z00

1 ÚVOD

Po celé generácie znamenala Európa vždy budúcnosť. Všetko sa začalo s víziou Altiera Spinelliho a Ernesta Rossiho, politických väzňov, ktorých fašistický režim počas druhej svetovej vojny uväznil na ostrove Ventotene. V ich manifeste *Za slobodnú a zjednotenú Európu*² vykreslili obraz Európy ako miesta, kde by sa spojenci a odporcovia spojili s úmyslom zaistiť, že „staré pomery“ sa do Európy už viac nevrátia.³ Zakladajúci členovia Európskej únie (ďalej len „EÚ“) inšpirovaní týmto snom o pokojnej a spoločnej budúcnosti začali pred šesťdesiatimi rokmi realizovať jedinečný a ambiciózný projekt európskej integrácie. Dohodli sa, že spory medzi sebou budú riešiť za stolom diplomatickými prostriedkami a nie na bojisku vojenskými. Neskôr postupne otvorili cestu pre iné krajiny, aby sa k nim pridali, čím zjednotili Európu a urobili ju silnejšou.

Minulosť poznačenú dvomi svetovými vojnami a mnohými ďalšími ozbrojenými konfliktmi nechali za sebou. Nasledovalo sedem desaťročí mieru vedúceho k rozšírenej Únii, ktorú dnes tvorí 27 európskych štátov a v ktorej žije 437 miliónov obyvateľov v mieri (EU, 2021). Obrazy bojov v zákopoch a na bojových poliach alebo kontinentu rozdeleného železnou oponou a berlínskym múrom nahradil obraz Únie, ktorá je stelesnením mieru a stability. EÚ predstavuje pre svojich občanov pozoruhodne slobodné a stabilné miesto vo svete, ktorý je stále plný sporov a nejednotnosti. Z 25 krajín, ktoré sa uvádzajú ako najpokojnejšie na svete, sa 15 nachádza v EÚ (EC, 2017a).

---

² Bližšie pozri: SPINELLI, A. – ROSSI, E. (1941): The Ventotene Manifesto.

³ Manifest (taliansky: Il Manifesto di Ventotene), oficiálne nazvaný *Za slobodnú a zjednotenú Európu*, je politické vyhlásenie, ktoré napísal Altiero Spinelli, keď bol počas druhej svetovej vojny uväznený na talianskom ostrove Ventotene. Manifest, ktorý bol dokončený v júni 1941, sa dostal do obehu v rámci talianskeho odboja a čoskoro sa stal programom Movimento Federalista Europeo. Manifest požadoval socialistickú federáciu Európy a sveta. V texte je predstavený európsky federalizmus a svetový federalizmus ako spôsob, ako zabrániť budúcim vojnám. Manifest sa všeobecne považuje za zrod európskeho federalizmu. Spinelli (1907–86), bývalý komunista, sa stal vodcom federalistického hnutia kvôli svojmu prvoradému autorstvu Manifestu a svojej povojnovej advokácii. Manifest vyzval na rozchod s minulosťou Európy s cieľom vytvoriť nový politický systém prostredníctvom reštrukturalizácie politiky a rozsiahlych sociálnych reforiem. Nebol predstavený ako ideál, ale ako najlepšia voľba pre európske povojnové pomery.

Únia je miestom, kde Európania môžu zažívať jedinečnú rozmanitosť kultúry, nápadov a tradícií na teritóriu s rozlohou štyroch miliónov kilometrov štvorcových. V takejto Európe môžu nadväzovať kontakty s inými EÚ, môžu v nej cestovať, študovať a pracovať za hranicami svojho štátu bez toho, aby si museli vymieňať peniaze. Je to miesto, kde právo nahradilo vládu železnej ruky. EÚ je najväčším svetovým jednotným trhom a jej mena euro je druhou najpoužívanejšou. Pomáha zachovávať svet bezpečnejším a udržateľnejším a je najväčším darcom rozvojevej a humanitarnej pomoci (EC, 2017a). Tento vplyv podľa Mareka (2019) umocňuje aj úzka spolupráca so Severoatlantickou alianciou (ďalej len „NATO“) a aktívna úloha, ktorú plní v Organizácii spojených národov (ďalej len „OSN“), Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ďalej len „OBSE“) a iných medzinárodných organizáciách.

Napriek tomu výzvy pre Európu sa nezmenšujú. Európske hospodárstvo sa síce zotavilo z globálnej hospodárskej a finančnej krízy, no účinky tohto procesu nie sú stále rovnomerne rozložené (Rýsová a kol., 2019). Niektoré štáty susediace s EÚ, ako aj mnohé ďalšie sú destabilizované, čo má za následok najväčšiu utečeneckú krízu od druhej svetovej vojny. Viaceré európske mestá (Londýn, Madrid, Paríž, Brusel, Berlín, Moskva, Petrohrad, Manchester, Nice, Barcelona, Hamburg a ďalšie) zasiahli teroristické útoky. Rodia sa nové svetové mocnosti, zatiaľ čo staré čelia novej situácii. Miesto, ktoré má Európa vo svete, sa zmenšuje, zatiaľ čo iné časti sveta svoje postavenie posilňujú. V roku 1900 predstavovali obyvatelia Európy približne 25 % svetovej populácie, do roku 2060 to však bude menej ako 5 %. Žiadny členský štát nebude mať potom sám viac ako 1 % svetovej populácie. Európa starne rýchlo a priemerná dĺžka života dosahuje nebývalú úroveň. S vekovým mediánom na úrovni 45 rokov bude Európa do roku 2030 „najstarším“ regiónom na svete (EC, 2017a).

Očakáva sa, že aj hospodárska sila Európy sa relatívne zmenší – v roku 2030 klesne jej podiel na svetovom HDP z dnešnej štvrtiny na menej ako 22 %. Rýchlo rastúci vplyv rozvíjajúcich sa ekonomík ešte viac zvýrazňuje potrebu, aby Únia vystupovala jednotne a konala s celkovou váhou jej jednotlivých častí (EC, 2017a). Zvýšená prítomnosť a manévry vojenských jednotiek na východných hraniciach, konflikty a terorizmus na Blízkom východe a v Afrike, ako aj rastúca militarizácia sveta sú jasným prejavom čoraz väčšieho globálneho napätia. Potreba rozmyslieť si spôsoby, ako zabrániť rastúcim bezpečnostným hrozbám od rozsiahlych kybernetických útokov, cez hybridné až po tradičné formy agresie, ako na ne reagovať a chrániť sa pred nimi, nebola nikdy taká kritická. NATO síce bude aj naďalej zaisťovať obranu pre väčšinu krajín EÚ, Únia ale nemôže byť naivná a musí sa o svoju bezpečnosť a obranu postarať v prvom rade sama.

2 SPOLOČNÁ BEZPEČNOSTNÁ A OBRANNÁ POLITIKA EÚ A AMBÍCIE Z NEJ VYCHÁDZAJÚCE

EÚ tak po rokoch, ktoré boli charakteristické viac vzletnými slovami a sľubmi politikov ako konkrétnymi činmi, konečne urobila aj v nadväznosti na kontinuálne zhoršovanie globálneho i regionálneho bezpečnostného prostredia a bezpečnostnej situácie v jej bezprostrednom i vzdialenejšom okolí značný pokrok v oblasti zaistenia svojej bezpečnosti a obrany. Pre ilustráciu tak potrebného pokroku je možné uviesť niekoľko zatiaľ úspešne rozbehnutých projektov, akými sú napríklad Stála štruktúrovaná spolupráca, Koordinované ročné preskúmanie obrany alebo Európsky obranný fond. Zmienovaný pokrok je zvlášť dôležitý aj v súvislosti vystúpením Veľkej Británie z EÚ.

Stála štruktúrovaná spolupráca (Permanent Structured Cooperation – ďalej len „PESCO“) v oblasti bezpečnostnej a obrannej politiky bola ustanovená rozhodnutím Rady 11. decembra 2017 s 25 členskými štátmi EÚ (EU, 2017). Poskytuje právny rámec pre spoločné plánovanie, vývoj a investície do projektov zdieľaných kapacít a zvyšovania operačnej pripravenosti a prínosu ozbrojených síl. Spoločným cieľom zúčastnených členských štátov je vývoj komplexného balíka vojenských síl a prostriedkov využiteľného v celom spektre operácií a sprístupnenie obranných spôsobilostí a kapacít pre národné a nadnárodné operácie a misie vedené v rámci Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (ďalej len „SBOP“) EÚ alebo v rámci operácií vedených pod hlavičkou OSN, NATO, OBSE, prípadne v rámci ad hoc medzinárodných koalícií na základe mandátu Bezpečnostnej rady OSN, a to týmto členským štátom Únie: Rakúsko, Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Chorvátsko, Cyprus, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Grécko, Maďarsko, Taliansko, Írsko, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko, Španielsko a Švédsko. V tejto súvislosti je dôležité doplniť, že projekty PESCO sú oprávnené na spolufinancovanie z rozpočtu EÚ (EDA, 2020).

Hlavným cieľom Koordinovaného ročného preskúmania obrany (Coordinated Annual Review on Defence – ďalej len „CARD“) je, v súlade so závermi Rady z novembra 2016 o vykonávaní Globálnej stratégie EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany (EC, 2016), poskytnúť prehľad o súčasnom spektre obranných spôsobilostí a kapacít v Európe a identifikovať potenciálne oblasti spolupráce. Jedným z opakujúcich sa kameňov úrazu pri predchádzajúcich pokusoch o podporu európskej obrannej spolupráce a rozvoja vojenských spôsobilostí a kapacít bola totiž skutočnosť, že ministerstvá obrany členských štátov Únie boli zvyknuté uskutočňovať svoje národné obranné plánovanie a obstarávanie izolovane bez výraznejšej koordinácie. Aj preto bolo veľmi ťažké, takmer až nemožné, zapojiť členské štáty do projektov a programov spolupráce na úrovni EÚ. Na tomto pozadí sa členské štáty rozhodli prijať myšlienku – spomenutú v Globálnej stratégii EÚ z roku 2016 (EEAS, 2018) – zaviesť koordinované ročné preskúmanie obrany. V súlade s koncepciou vypracovanou

Európskou obrannou agentúrou (European Defence Agency – ďalej len „EDA“) je jedným z primárnych cieľov CARD postupná synchronizácia a vzájomné prispôsobovanie plánovacích cyklov obrany a postupov rozvoja spôsobilostí a kapacít, čo v konečnom dôsledku zabezpečí optimálnejšie využitie a súdržnosť plánov výdavkov na obranu. Po prvom skúšobnom behu v rokoch 2017/2018 sa prvý úplný cyklus CARD začal na jeseň 2019 a bol ukončený v novembri 2020 záverečnou správou predloženou na zasadnutie ministrov obrany v riadiacom výbore EDA (EDA, 2021a).

Európsky obranný fond (European Defence Fund – ďalej len „EDF“) predstavuje iniciatívu Európskej komisie (EC, 2017b) financovanú z rozpočtu Európskej únie s cieľom podporiť obranný výskum a vývoj v členských štátoch EÚ. Je zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti, inovácií, efektívnosti a technologickej autonómnosti obranného priemyslu Únie. Podporou cezhraničnej spolupráce medzi členskými štátmi a spolupráce medzi podnikmi, výskumnými centrami, vnútroštátnymi správnymi orgánmi, medzinárodnými organizáciami a univerzitami v celej Únii vo fáze výskumu a fáze vývoja obranných produktov a technológií by mal fond prispieť k strategickej autonómii Únie⁴. S cieľom dospieť k inovatívnejším riešeniam a vybudovať otvorený vnútorný trh, by mal tento fond podporovať a uľahčovať zlepšovanie cezhraničnej spolupráce malých a stredných podnikov a spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou pôsobiacich v obrannom priemysle. Prostriedky vyčlenené na EDF na roky 2021 až 2027 dosahujú výšku 7,953 miliárd eur, pričom finančná pomoc bude mať predovšetkým formu grantov. O prostriedky z fondu sa budú môcť uchádzať právne subjekty so sídlom v EÚ z viacerých členských štátov združené v konzorciách na základe zverejnených výziev na predkladanie návrhov (EDA, 2021b).

V súvislosti s pokrokom v prehľbovaní spolupráce členských štátov Únie v oblasti zaistenia jej bezpečnosti a obrany stojí za pozornosť, že námetom rozhovorov hláv európskych štátov a príslušných ministrov sú opäť aj oprášené vízie spoločnej európskej armády⁵ a zároveň prebieha intenzívna diskusia o tom, ako by mala vyzerat'

---

⁴ EÚ umiestnila strategickú autonómiu do centra svojej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Strategická autonómia ide ruka v ruku s takými pojmami ako sú geopolitická moc a európska suverenita. Európski tvorcovia politik ju definujú ako schopnosť samostatne konať, nezávisle, bez spoliehania sa na iných aktérov. V obrannej sfére používajú tento pojem na označenie budovania potrebných vojenských síl a prostriedkov a obranných spôsobilostí a kapacít (Youngs, 2021).

⁵ V poslednom období sa môžeme opätovne stretnúť aj s výrokmi vysokých predstaviteľov Európskej únie, najmä Nemecka a Francúzska o potrebe posilnenia európskej bezpečnosti prostredníctvom vybudovania spoločnej európskej armády. Tieto výroky nezostali v politickej rovine bez odozvy, avšak zatiaľ im chýba praktická, aplikovateľná rovina. Supranacionálny model európskej armády by si totiž vyžadoval potrebu prenosu ďalších kompetencií z členských štátov na úninú úroveň a s tým úzko súvisiacu ochotu členských štátov tieto kompetencie poskytnúť, resp. vzdať sa vlastných kompetencií v oblasti bezpečnosti a obrany.

európska strategická autonómia v oblasti bezpečnosti a obrany v súlade s prijatou Globálnou stratégiou EÚ. V tej sa totiž hovorí, že „pre schopnosť Európy presadzovať mier a bezpečnosť za jej hranicami je dôležitá primeraná úroveň ambícií a strategická autonómia.“ (EEAS 2018, s. 6)

Zrýchľujúce sa tempo a množstvo iniciatív v predmetnej oblasti, vychádzajúcich z novoobjavenej politickej vôle, vysvetľujú viaceré faktory. Po prvé, členské štáty EÚ sú konečne jednotné v hodnotení zhoršujúceho sa (nielen) európskeho bezpečnostného prostredia a vo vnímaní stúpajúceho rastu vojenských i nevojenských bezpečnostných hrozieb. Po druhé, bývalá administratíva Spojených štátov opakovane požadovala od európskych členských štátov NATO väčšie investície v oblasti obrany a komunikovala, že ich vlastný záväzok k obrane Európy by mohol byť podmienený tým, ako tieto požiadavky budú napĺňať európske krajiny⁶. Po tretie, ekonomický rast po prekonaní globálnej a hospodárskej finančnej krízy vytvoril predovšetkým v druhej polovici druhej dekády tretieho milénia viac fiškálneho priestoru⁷ pre výdavky na obranu. A po štvrté, Veľká Británia – jeden z dvoch najsilnejších a najschopnejších vojenských aktérov medzi členskými štátmi Únie, ktorá sa veľmi často stavala proti užšej obrannej spolupráci v rámci EÚ, vystúpila po referende konanom v júni v roku 2016 z EÚ v roku 2020.

Jednou z dôležitých tém v rámci zaistenia európskej bezpečnosti a obrany, ktorej sa ale politici pri diskusiách radi vyhýbajú, je úroveň vojenských ambícií. Existujú totiž veľké rozdiely medzi politickými a vojenskými ambíciami. Ako sú teda súčasné obranné spôsobilosti a kapacity v súlade s pertraktovanými politicko-vojenskými ambíciami? Sú členské štáty vôbec schopné viesť vojenské operácie a misie vychádzajúce z týchto ambícií? Je možné odstrániť existujúce nedostatky, najlepšie už v tomto desaťročí do konca roku 2030? V nadväznosti na tieto otázky bytostne sa týkajúce zaistenia európskej bezpečnosti a obrany, čerpajúc z neutajovaných údajov o disponibilných vojenských silách a prostriedkoch a obranných spôsobilostiach a kapacitách jednotlivých členských štátov EÚ, je cieľom autora, s využitím relevantných dostupných dokumentov a metód bezpečnostného výskumu, analyzovať a zhodnotiť mieru a schopnosť napĺňania týchto ambícií.

Ďalšou, dosiaľ nezodpovedanou otázkou by bolo postavenie takejto spoločnej európskej armády v súčasnom systéme zaisťovania bezpečnosti a mieru vo svete v rámci operácií medzinárodného krízového manažmentu vedených pod hlavičkou OSN alebo NATO (Nováková 2020, s. 198).

⁶ Väčšina európskych členkých krajín NATO, vrátane Slovenska (Ušiak, 2018), dlhodobo neplní svoj záväzok vyčleňovať na obranu zo zvojho rozpočtu finančné zdroje vo výške 2 % z ich hrubého domáceho produktu (Nečas a kol., 2009).

⁷ Uvedené platilo do prepuknutia pandémie koronavírusu (SARS-Cov-2) spôsobujúceho ochorenie Covid-19.

3 ÚROVEŇ AMBÍCIÍ – ČOHO JE A ČOHO BY MALA BYŤ EÚ SCHOPNÁ

V súlade s vojenskou úrovňou ambícií vychádzajúcich so SBOP možno konštatovať, že členské štáty EÚ chcú mať možnosť viesť v prípade potreby, ak diplomatické nástroje zlyhajú, celý rad vojenských operácií. Pomocou analýzy niekoľkých prevádzkových parametrov, ako je napríklad vzdialenosť miesta nasadenia európskych vojenských jednotiek od Bruselu, predpokladané trvanie operácie, doba realizácie a predpoklad kombinácie súbežného vedenia viacerých vojenských operácií a misií naraz, je možné vypracovať scenáre vyhovujúce nielen vojenským, ale aj politickým ambíciám. Tieto scenáre, ktoré, prirodzene, môžu brať do úvahy iba niektoré z veľkého množstva potenciálnych krízových situácií a nepredvídaných udalostí, môžu poskytnúť veľmi užitočné zázemie na zamyslenie sa nad tým, aké požiadavky na adekvátnu vojenskú silu by uvedená úroveň politicko-vojenských ambícií EÚ v súčasnej podobe mohla generovať. Na tomto základe je potom možné analyzovať a porovnať existujúce a budúce, plánované spôsobilosti členských štátov EÚ s týmito požiadavkami. Týmto krokom je možné získať hodnotenie existujúcich nedostatkov v oblasti obranných spôsobilostí a kapacít a zároveň aj úsudok o tom, kde by chýbajúce britské vojenské sily a prostriedky boli kritické pre úspech vojenských operácií vedených EÚ.

4 POLITICKO-VOJENSKÝ RÁMEC AMBÍCIÍ

Aj keď existuje zavedený politicko-vojenský rámec, ktorým sa riadia operácie EÚ realizované v rámci SBOP, neexistuje žiadne pravidlo týkajúce sa toho, kedy a ako sa politické vedenie premieňa na vojenské ambície. Pre EÚ je relevantných niekoľko prvkov, ktoré spolu súvisia, ale nezakladajú lineárny dôvod na akciu. Politický diskurz je totiž o ambícií, ktorú by EÚ mala byť schopná dosiahnuť, a nie o úrovni činnosti, ktorú musí EÚ nutne splniť. Dôležitou výhradou je, že úroveň ambícií definovaná v rámci SBOP sa takmer nikdy nebude rovnať celkovej vojenskej úrovni ambícií, ktorú si členské štáty stanovili na národnej úrovni⁸. Napríklad niektoré členské štáty EÚ si nastavili svoje ambície kolektívnej obrany tak, aby v rámci NATO prispeli nad rámec ambícií EÚ. Iné členské štáty si zasa môžu vyhradiť časť svojich kapacít pre iné nadnárodné organizácie alebo plniť povinnosti vyplývajúce pre ne z dvojstranných bezpečnostných záväzkov, prípadne iné národné záväzky. Inými slovami, hoci úroveň ambícií EÚ je dôležitým referenčným bodom pre jej členské štáty, popisuje iba časť celkových ambícií každého štátu.

V tomto kontexte existuje celý rad usmernení, ktoré informujú o tom, čo sa Únia a jej členské štáty snažia dosiahnuť. Najdôležitejšie z nich sú globálna stratégia, petersberské úlohy, vojenské ilustratívne scenáre a hlavné ciele. Neexistuje medzi nimi

---

⁸ Rozdielne národné ambície, prístupy a koncepcie, absencia spoločnej doktríny alebo jej rozdielne chápanie spolu s rozdielnou úrovňou výcviku spôsobujú v konečnom dôsledku fragmentáciu spoločného úsilia (Majchút, 2017).

jasná doktrínálna hierarchia, avšak spoločne ponúkajú plánovacie parametre, ako je napríklad rozsah, trvanie, vzdialenosť miest nasadenia od Bruselu a druh vojenských operácií, ktoré by sa v prípade potreby mohli uskutočniť.

Politicko-vojenská úroveň ambícií EÚ sa začína vyhlásením, ktoré poskytuje strategické politické vedenie. O súčasnej úrovni ambícií hovorí Globálna stratégia EÚ z roku 2016, ktorá stanovuje tri všeobecné ciele pre činnosť EÚ: a) reakciu na vonkajšie konflikty a krízy; b) budovanie vlastných spôsobilostí a kapacít; a c) obrana EÚ a jej občanov. Bližšie sú tieto ciele vysvetlené v súvisiacich záveroch Rady z novembra 2016 (EC, 2016). V súvislosti s nimi je potrebné dodať, že predstavujú pomerne vysokú úroveň ambícií, najmä v porovnaní s bezpečnostnou stratégiou EÚ z roku 2003, ktorú súčasná nahradila.

Politické usmernenie by sa následne malo premietnuť do celého radu vojenských úloh a definovania typov vojenských operácií, ktoré chce EÚ viesť. Globálna stratégia totiž nevedla ku komplexnej revízii príslušných predpokladov vojenského plánovania. Dôvodom môže byť to, že hoci Európsky parlament schválil predmetnú stratégiu, členské štáty EÚ ju nikdy formálne neprijali, a preto nemusia plne akceptovať úplne všetky vojenské implikácie, ktoré z nej vyplývajú. Týka sa to najmä ďaleko do budúcnosti siahajúcich implikácií a v konečnom dôsledku tiež nedefinovaných aspektov týkajúcich sa európskej strategickej autonómie a celého spektra obranných spôsobilostí a kapacít. V stratégii sú však bližšie definované podrobnosti týkajúce sa úloh, vzdialeností, reakčných časov a potreby mať schopnosť vykonávať niekoľko vojenských operácií súčasne.⁹

---

⁹ Konkrétne parametre, ktoré sú definované v „Katalógu požiadaviek“, boli schválené Politickým a bezpečnostným výborom EÚ v roku 2017. Podrobnosti zostávajú utajené.

5 PETERSBERGSKÉ ÚLOHY

Základy súčasnej úrovne vojenských ambícií zostávajú pre EÚ rovnaké, t. j. tak, ako sú načrtnuté v Lisabonskej zmluve z roku 2009 (EÚ, 2007). To znamená, že EÚ musí byť schopná konať na medzinárodnej úrovni autonómne, v celom rozsahu petersbergských úloh, k čomu musí disponovať adekvátnymi vojenskými plánovacími štruktúrami, spôsobilosťami a kapacitami, a, samozrejme, aj adekvátnymi vojenskými silami a prostriedkami. V prípade vyššie uvedených petersbergských úloh ide o:

- operácie spojené s predchádzaním konfliktom a udržiavaním mieru;
- úlohy bojových síl v rámci krízového manažmentu vrátane operácií na udržiavanie mieru;
- spoločné operácie na odzbrojenie;
- stabilizačné operácie po skončení konfliktu;
- vojenské poradenstvo a pomoc;
- humanitárne a záchranné misie.

Tento zoznam úloh z roku 2009 je sám o sebe revidovanou a rozšírenou verziou súboru vojenských úloh v oblasti krízového manažmentu, ktoré boli pôvodne vypracované ešte v roku 1992 v rámci Západoeurópskej únie.¹⁰ Petersberské úlohy predstavovali pôvodnú vojenskú úroveň ambícií predtým, ako sa SBOP prvýkrát objavila v rokoch 1999 a 2000. Amsterdamskou zmluvou z roku 1999 (EU, 1997) sa tieto úlohy začlenili do EÚ. Pôvodne zahŕňali mierové a humanitárne a záchranné misie, ako aj úlohy bojových síl v rámci krízového manažmentu.

6 VOJENSKÉ ILUSTRATÍVNE SCENÁRE

Základ takzvaných ilustratívnych vojenských scenárov tvorí práve zmienený všeobecný zoznam úloh. Vojenské ilustratívne scenáre naznačujú, aké typy operácií a akcií (misií, aktivít) by sa mali vykonať a z praktického hľadiska uviesť do praxe to, čo predstavuje vojenská úroveň ambícií. Samotné scenáre, ktorých podrobnosti zostávajú utajené, využívajú celú škálu rôznych plánovacích predpokladov.

---

¹⁰ Západoeurópska únia bol vojenský blok kolektívnej sebaobrany západoeurópskych krajín. Vznikla v roku 1955 transformáciou Bruselskej zmluvy (1948). Bola najstarším ekonomicko-vojenským paktom, ktorý vznikol v Európe po druhej svetovej vojne, ešte skôr ako Severoatlantická aliancia. Únia zanikla po 63 rokoch svojej existencie 30. júna 2011. Zoskupenie splnilo svoju historickú úlohu a jej význam a úlohy postupne prevzala Európska únia. Historicky nemala ZEÚ výrazný ani politický ani vojenský význam keďže všetky členské krajiny boli aj súčasťou dôležitejšieho obranného združenia NATO a EÚ.

Tab. 1: Typy operácií a misií EÚ

<i>Typ operácií</i>	<i>Záchranne a evakuačné operácie</i>	<i>Operácie na podporu humanitárnej pomoci</i>	<i>Operácie na prevenciu konfliktov</i>	<i>Stabilizačné operácie a na podporu budovania kapacít</i>	<i>Operácie na presadzovanie mieru</i>	
<i>Vojenské operácie vychádzajúce zo SBOP a politicko-vojenských ambícií EÚ</i>	Civilná a vojenská rýchla reakcia, vrátane vojenskej operácie rýchlej reakcie okrem iného s využitím EÚ	Bojové skupiny ako celok alebo v rámci balíka síl zostaveného podľa typu operácie/misie	Preventívne zapojenie	Podpora civilného budovania kapacít	Spoločné operácie krízového manažmentu	
			Preventívne nasadenie	Reforma bezpečnostného sektora	Úlohy bojových síl v rámci krízového manažmentu	
			Spoločné operácie na odzbrojenie	Operácie na udržiavanie mieru	Operácie na vytváranie mieru	
			Operácie na dodržiavanie embarga	Monitrovanie volieb	Ochrana komunikačných kanálov	
			Operácie na zabránenie šírenia zbraní	Podpora budovania inštitúcií		
				Podpora tretích strán v boji proti terorizmu		
	Nebojové evakuačné operácie	Prevenia vykonávania zverstiev	Spoločné stabilizačné operácie vrátane vzdušných a špeciálnych operácií			
		Manažment zvládania následkov	Letecké bezpečnostné operácie vrátane priamej leteckej podpory a leteckého dozoru			
			Námorné bezpečnostné operácie alebo operácie námorného dozoru			
	Veľkosť operácií	Menšie spoločné operácie	Menšie spoločné operácie	Menšie spoločné operácie	Menšie spoločné operácie	Väčšie spoločné operácie

Prameň: Vlastné spracovanie na základe IISS (2020).

Zahŕňajú napríklad predpokladané údaje o tom, o akú operáciu pôjde (tabuľka 1), ako ďaleko od Bruselu bude operácia prebiehať, ako rýchlo bude treba operáciu zahájiť a aké vojenské sily nasadiť na miesto nasadenia, alebo ako dlho bude operácia trvať. Plánovacie predpoklady berú do úvahy množstvo premenných, napríklad to aký druh vojenských síl, aké jednotky, spôsobilosti, koľko personálu a vojenskej techniky a prostriedkov by bolo potrebných na úspešné uskutočnenie operácie a pod. Aj keď úplný opis scenárov nie je z dôvodu utajenia dostupných informácií možný, je známe, že vojenské scenáre zahŕňajú tieto operácie:

- presadzovanie mieru do vzdialenosti 4 000 kilometrov od Bruselu;
- prevencia konfliktov do 6 000 km od Bruselu;
- stabilizácia a podpora budovania kapacít do 8 000 km od Bruselu;
- záchrana a evakuácia do 10 000 km od Bruselu;
- podpora humanitárnej pomoci do 15 000 km od Bruselu.

7 HLAVNÉ CIELE EÚ

Ďalšie veľmi dôležité informácie dotvárajúce obraz o politicko-vojenských ambíciách EÚ v oblasti zaistenia jej bezpečnosti a obrany možno získať z toho, čo Únia označuje ako Hlavné ciele (EU Headline Goals). Tieto ciele pomerne obsiahlym spôsobom popisujú typy, charakter a počet vojenských síl a prostriedkov, ktoré by sa členské štáty EÚ mali zaviazat' vyčleniť v prospech Únie, aby splnili takú úroveň ambícií, ktorú si vlády členských štátov Únie stanovili v rámci SBOP.

Členské štáty si postupne stanovili dva hlavné vojenské ciele, ktoré sa navzájom dopĺňajú. Ich prijatiu predchádzalo zasadanie Európskej rady v Kolíne nad Rýnom v júni 1999, na ktorom vedúci predstavitelia EÚ vyjadrili svoje odhodlanie: „Európska únia bude hrať plnohodnotnú úlohu na medzinárodnej scéne. Na tento účel chceme dať Európskej únii potrebné prostriedky a kapacity na prevziať zodpovednosť za spoločnú európsku politiku v oblasti bezpečnosti a obrany. Únia musí mať kapacity a spôsobilosti na autonómnou akciu podloženú adekvátnymi vojenskými silami, prostriedkami na ich rozhodovanie a pripravenosť tak urobiť, aby mohla reagovať na medzinárodné krízy bez toho, aby boli dotknuté kroky NATO“. (EU 2006, s. 1)

Hlavný cieľ 2010, ktorý bol prijatý Európskou radou v júni 2004, nadväzoval na predchádzajúci Hlavný cieľ 2003, ktorý bol prijatý Európskou radou v decembri 1999. Cieľom bolo zamerať sa na rozvoj obranných spôsobilostí a kapacít a dosiahnuť, aby „členské štáty EÚ boli do roku 2010 schopné reagovať rýchlymi a rozhodnými krokmi na celé spektrum operácií krízového manažmentu, na ktoré sa vzťahuje Zmluva o Európskej únii“. (EU 2006, s. 2) Hlavný cieľ 2010 zo zasadnutia Helsínk potvrdil, že členské štáty EÚ by mali byť schopné rýchleho nasadenia a udržania vojenských síl v operáciách na úrovni zboru (50 000 - 60 000 vojakov), schopných plnenia Petersbergských úloh v plnom rozsahu, vrátane tých najnáročnejších operácií. Tieto sily by mali byť vojensky sebestačné s potrebnými veliteľskými, riadiacimi

a spravodajskými kapacitami, logistikou, ďalšími bojovými podpornými službami a podľa potreby s leteckými a námornými prvkami. Členské štáty by mali byť schopné vojenské jednotky na tejto úrovni v plnom rozsahu nasadiť do 60 dní a v rámci toho zabezpečiť menšie dostupné prvky rýchlej reakcie, ktoré je možné nasadiť v rámci síl veľmi vysokej pripravenosti. Táto úroveň úsilia by mala byť udržateľná minimálne jeden rok.

Hlavný cieľ 2010 sa zameriava najmä na kvalitatívne aspekty. Naplnením tohto cieľa mali byť členské štáty EÚ „*schopné do roku 2010 reagovať rýchlymi a rozhodnými krokmi uplatnením plne koherentného prístupu k celému spektru operácií krízového manažmentu, na ktoré sa vzťahuje Zmluva o Európskej únii*“ (EU 2006, s. 2).

Vytvorenie bojových skupín EÚ v roku 2007 bolo jedným z najvýznamnejších výsledkov tohto hlavného cieľa. Ich reálnemu vytvoreniu však predchádzali ťažkosti pri budovaní tak veľkej a operabilnej vojenskej sily na úrovni zboru. Tieto ťažkosti a dynamický vývoj vo svete viedli k uvedomeniu si potreby rýchlej a rozhodnej reakcie na krízové situácie, čo prvotný koncept neumožňoval. Strategické prostredie sa totiž dramaticky zmenilo a aj pod vplyvom bojových operácií vedených v Iraku a v Afganistane vykazovalo potrebu vedenia vojenských akcií prostredníctvom ľahkých bojových jednotiek, ktoré si dokážu bleskovo poradiť s krízovými situáciami. Praktické skúsenosti z Afriky (britský zásah v Sierra Leone v roku 2000 alebo francúzsky zásah v Pobreží Slonoviny v roku 2002) potvrdili skutočnosť, že aj relatívne malý počet síl v podobe menších bojových jednotiek (skupín) má veľký význam za predpokladu, že budú nasadené rýchlo a budú dostatočne logisticky podporené.

Na základe toho boli Európske bojové skupiny (European Union Battle Groups) definované ako zmiešané vojenské jednotky o veľkosti posilneného práporu, pozostávajúce z približne 1500 až 2000 vojakov a disponujúce zložkami bojovej podpory. Mali by byť tvorené buď jedným štátom alebo mnohonárodnou koalíciou niekoľkých členských krajín EÚ na čele s tzv. vedúcim národom. Každý polrok mala mať EÚ k dispozícii dve pripravené bojové skupiny, aby mohla pružne reagovať na dve rôzne krízové situácie na dvoch rôznych miestach. Každá bojová skupina EÚ by pritom mala byť schopná samostatného operačného nasadenia prostredníctvom strategického transportu, flexibilná, aby bola schopná podnikáť operácie aj vo vzdialenej krízovej oblasti (napr. na území tzv. zlyhávajúceho štátu) a schopná vykonávať bojové operácie i v extrémne náročných podmienkach (púšť, tropický prales, horský terén a pod.). Kľúčová úloha európskych bojových skupín mala byť založená na rozhodnutí začať operáciu v lehote 5 dní po schválení Radou EÚ, pričom jednotky by mali byť nasadené na cieľovom území do 10 dní od rozhodnutia EÚ o spustení operácie. Cieľom bolo, aby bojové skupiny EÚ mali pri vedení vojenskej operácie spôsobilosti na plnenie rôznych typov úloh. Predovšetkým na:

- oddelenie znepriatelených strán použitím sily, vrátane nastolenia mieru a zabezpečenia zásobovania,
- predchádzanie konfliktom, vrátane preventívneho nasadenia vojsk, odzbrojovacích operácií a presadenia embarga,
- evakuáciu osôb z ohrozeného územia,
- asistenciu iným medzinárodným organizáciám v humanitárnych operáciách, vrátane odstraňovania následkov katastrof a pri evakuácii utečencov (EU, 2013).

8 MOŽNOSTI SÚBEŽNÉHO VEDENIA VIACERÝCH OPERÁCIÍ

Z vyššie uvedeného textu vyplýva, že jednou z dôležitých politicko-vojenských ambícií EÚ je mať možnosť vykonávať viac ako jednu operáciu súbežne. Tento fakt podporuje rast bezpečnostných hrozieb, napätia v medzinárodných vzťahoch a potenciálnych krízových situácií po celom svete, ako aj realita operácií od začiatku SBOP. Vo vypracovaných plánoch preto EÚ uvažuje o súbehu dvoch stabilizačných operácií, dvoch operácií rýchlej reakcie, záchranej a evakuačnej operácie, misie humanitárnej pomoci a misie námorného alebo vzdušného dozoru. Schopnosť vykonávať všetky tieto operácie a misie súčasne predstavuje hornú hranicu úrovne úniijných ambícií. Samozrejme, bolo by možné nájsť aj ďalšie kombinácie jednotlivých druhov operácií, ktoré EÚ by chcela byť schopná viesť, viedlo by to však k ďalším požiadavkám na spôsobilosti, kapacity a veľkosť síl.

Vzhľadom na skutočnosť, že každá jedna operácia či misia úzko súvisí s generovaním požiadaviek na sily a prostriedky, a v nadväznosti na to aj s tým, čo chcú a čo sú členské štáty Únie naozaj schopné dosiahnuť, teda aké sily a prostriedky sú schopné vyčleniť, je z hľadiska súbežnosti oveľa reálnejšie uvažovať o kombinácii jednej hlavnej operácie s jednou menšou operáciou, alebo o kombinácii viacerých menších operácií, napríklad o súbežnom vedení:

- 1) jednej operácie na presadzovanie mieru a jednej operácii na záchranu a evakuáciu.
- 2) dvoch operáciách na prevenciu konfliktov, dvoch operáciách na stabilizáciu a podporu budovania kapacít, jednej operácii na podporu humanitárnej pomoci a jednej operácii na záchranu a evakuáciu.¹¹

---

¹¹ Tam, kde by bolo potrebné viesť dve operácie rovnakého druhu, by bolo nutné zdvojnásobiť požiadavky na sily a prostriedky, podľa toho, ako je to definované v príslušných scenároch. Vzhľadom na veľký počet pravdepodobných scenárov týchto operácií je samozrejme možné, že v prípade vzniku nepredvídaných udalostí, keď by bolo nutné viesť napríklad dve operácie na predchádzanie konfliktom, ktoré majú dosť odlišný charakter, došlo by ku generovaniu odlišných požiadaviek na sily a prostriedky v nadväznosti na konkrétne podmienky vedenia operácií.

Tab. 2: Predpoklady a kombinácie súbežného vedenia operácií SBOP

<i>Typ operácie</i>	<i>Predpoklady</i>	<i>Kombinácia 1</i>	<i>Kombinácia 2</i>
Presadzovanie mieru	Reakčný čas: 60 dní Trvanie: 1 rok	Áno	Nie
Prevenencia konfliktov	Reakčný čas: 60 dní Trvanie: 1 rok	Nie	Áno (2x)
Stabilizácia a podpora budovania kapacít	Reakčný čas: 60 dní Trvanie: 1 rok	Nie	Áno (2x)
Podpora humanitárnej pomoci	Reakčný čas: 10 dní Trvanie: 3 mesiace	Nie	Áno
Záchrana a evakuácia	Reakčný čas: 10 dní Trvanie: 3 mesiace	Áno	Áno

Prameň: Vlastné spracovanie na základe IISS (2020).

Pokiaľ ide o prvú kombináciu súbežne vedených operácií tak v každej oblasti v rámci pozemných, námorných a vzdušných síl sa objavujú značné nedostatky v obranných spôsobilostiach a kapacitách. Len pre ilustráciu, v oblasti letectva chýbajú členským štátom EÚ bojové bezpilotné vzdušné prostriedky, spravodajské, sledovacie a prieskumné lietadlá, ťažké dopravné lietadlá, lietadlá pre elektronický boj a tankovacie lietadlá. V námornej oblasti zasa Únia trpí nedostatkom lietadlových lodí, obojživelných lodí a jadrových ponoriek. Po Brexite a minuloročnom vystúpení Veľkej Británie z EÚ sa tieto nedostatky ešte viac prehĺbili, napríklad v obojživelných spôsobilostiach, silách pre špeciálne operácie alebo v oblasti spravodajstva.

Preto je absolútne nevyhnutné, aby boli aspoň niektoré z nedostatkových spôsobilostí identifikovaných pre potreby súbežného vedenia dvoch operácií, uvedených v rámci prvej potenciálne možnej kombinácie operácií, riešené európskymi vládami už v tomto desaťročí. Príkladom môže byť projekt na získanie bezpilotných prostriedkov, ktoré môžu byť vyzbrojené, a to buď prostredníctvom nákupov od USA a Izraela, alebo prostredníctvom rozvojových programov. V oblasti pozemných síl je možné nahradiť niektoré z požadovaných špecializovaných síl tými silami, ktoré majú nominálne odlišné úlohy, ale môžu mať napriek tomu potrebné príslušné bojové a operačné skúsenosti z dôvodu predchádzajúcich dvoch desaťročí stabilizačných alebo protipovstaleckých operácií. Generovanie dostatočných veliteľských spôsobilostí pre pozemný komponent tohto balíka síl potrebného pre vedenie viacerých súbežných operácií je zložitejšie. Scenár operácií na vynútenie mieru, zahrnutý v prvej kombinácii súbežne vedených operácií, si vyžaduje dve veliteľstvá zboru, šesť veliteľstiev divízie a veliteľské štáby na úrovni brigády. EÚ by chýbali najmä formácie veľkosti brigády a jej „prirodzená“ štruktúra velenia v oblasti pozemných kapacít vojenskej polície,

civilno-vojenskej spolupráce, informačných operácií a likvidácie výbušných materiálov. Aj keď má EÚ dostatočný počet veliteľstiev divízie na pokrytie jednej kombinácie súbežne vedených operácií, pripravenosť na nasadenie by bola pravdepodobne problematická. Ústredie Eurocorps je navyše jediným nadnárodným ústredím, v ktorom pracujú len Európania. Vzhľadom na to, že prvá kombinácia jednej operácie na presadzovanie mieru a jednej operácie na záchranu a evakuáciu si vyžaduje dve veliteľstvá zboru, nestačilo by to.

Tieto problémy len podčiarkujú rozsah integrácie väčších národných veliteľských kapacít do systému velenia v rámci NATO a nedostatok čisto európskych veliteľských kapacít. Problémom je tiež závislosť menších členských štátov EÚ od väčších členských štátov, ktoré si mohli tieto štruktúry zachovať nezávisle od nadnárodných štruktúr. To však predstavuje nielen vojenský, ale aj politický problém; vytvorenie čisto európskych veliacich štruktúr je totiž jednou z najcitlivejších tém vo vzťahoch medzi EÚ a NATO. Ako uvádza Brezula (2019, s. 29), vyplýva to aj z toho, že kým EÚ predstavuje pre členské krajiny životný a hodnotový priestor, tak NATO zasa obranný a bezpečnostný pilier.

Druhá kombinácia zahŕňajúca väčší počet menších operácií s dlhším trvaním je už absolútne mimo možnosti členských štátov EÚ. Vo všetkých doménach totiž existujú veľké medzery v spôsobilostiach a kapacitách. Často by bola splnená len menej ako jedna tretina z oprávnených požiadaviek na sily a prostriedky potrebné na vedenie predmetných typov operácií. Pokles pod jednu tretinu požiadaviek na spôsobilosti, capacity, sily a prostriedky zdôrazňuje skutočnosť, že členské štáty EÚ by neboli schopné uskutočniť túto kombináciu súbežných operácií na kratšie obdobie bez potreby rotácie. Členským štátom EÚ (aj so Spojeným kráľovstvom v prípade keby nedošlo k Brexitu) chýbajú nutné vojenské schopnosti na udržanie operácií tejto veľkosti a intenzity. Vystúpenie Spojeného kráľovstva z EÚ ešte viac zhoršuje už aj tak zlú situáciu, avšak ani s ním by EÚ takmer žiadne požiadavky na sily a prostriedky v tejto kombinácii nespĺnila, len by existujúce nedostatky boli ešte výraznejšie.

Ak by sa členské štáty EÚ predsa len rozhodli zapojiť do viacerých menších operácií uvedených v druhej kombinácii nutne by potrebovali masívnu podporu ďalších aktérov, a to vo všetkých oblastiach. Jednoduché predĺženie času, počas ktorého sú vojenské kontingenty nasadené v mieste operácie pred vystriedaním, by problém nevyriešilo, aj keby sme odhliadli od enormných nákladov, ktoré by si vyžiadali personál, technika a materiál. Je síce vysoko pravdepodobné, že krajiny, ktoré nie sú členmi EÚ, by mohli prispieť aspoň do niektorých operácií, o ktorých sa tu uvažuje, avšak ambíciou EÚ je, a to treba zdôrazniť, dokázať viesť tieto operácie bez zapojenia (pomoci) tretích strán. V tomto však zatiaľ Únia zlyháva.

9 ZÁVER

Za súčasnej situácie, na začiatku tretej dekády tretieho milénia, je nevyhnutné si priznať, že ak by boli členské štáty EÚ vyzvané na splnenie dohodnutej vojenskej úrovne ambícií, vychádzajúcich zo SBOP, zápasili by s mnohými, zväčša neriešiteľnými alebo len veľmi ťažko riešiteľnými problémami. V súčasnosti však prebiehajú iniciatívy a obstarávania, ktoré môžu zmierniť a v niektorých prípadoch eliminovať zistené nedostatky v podobe chýbajúcich obranných spôsobilostí a kapacít. Napriek tomu predpokladané zvýšenie schopností námorných a vzdušných síl určite nebude stačiť na splnenie požiadaviek na sily a prostriedky potrebné na vedenie ani jednej z dvoch vyššie uvedených kombinácií súbežne vedených vojenských operácií a misií. Obe kombinácie s najväčšou pravdepodobnosťou zostanú mimo reálne možnosti Únie aj o desať rokov, pretože aj bez komplikácií spojených s pandemiou koronavírusu a všetkých negatívnych následkov s ňou spojených, aj napriek značným pokrokom vykonaným v posledných rokoch v zaistení európskej bezpečnosti a obrany (PESCO, CARD, EDF), nedostatky sú tak veľké, že neexistuje reálny predpoklad, že by požiadavky vyplývajúce z povahy operácií boli v horizonte do roku 2030 splnené.

Razantné zvýšenie verejných výdavkov na boj s pandemiou koronavírusu a s tým spojené predpokladané zníženie výdavkov (nielen) na obranu bude v tejto dekáde, minimálne v jej prvej polovici, negatívne ovplyvňovať realizáciu nových veľkých akvizícií vojenskej techniky a zavádzania nových obranných projektov. Predpokladá sa, že výsledky nových akvizícií, ktoré pomôžu eliminovať nedostatkové spôsobilosti a kapacity, budú viditeľné až po roku 2030. Dovtedy sa asi väčšina medzier, limitujúcich napĺňanie politicko-vojenských ambícií EÚ nevyrieši, či už z dôvodu rozpočtových obmedzení, dlhého času potrebného na vývoj a obstaranie alebo z dôvodu, že niektoré zbraňové systémy a druhy vojenskej techniky si zaobstará iba veľmi malý počet veľkých európskych štátov, hlavne kvôli cenovke, ktorú nesú. Z politického hľadiska by mohli nadnárodné procesy obstarávania, ako napríklad v prípade už spomínanej flotily tankovacích lietadiel, slúžiť ako príklad, ktorý umožní aj menším členským štátom EÚ podieľať sa na obstarávaní väčšieho a nákladnejšieho vybavenia. Spoločne prevádzkovaná vojenská technika alebo vojenské zariadenia by mohli umožniť rozdelenie finančnej záťaže medzi všetky členské štáty EÚ, a nie iba spoliehať sa na veľké členské štáty.

Na záver je možné skonštatovať, že uvedené nepriaznivé hodnotenie vychádzajúce z vykonanej analýzy, vyplýva predovšetkým z tej skutočnosti, že členské štáty Únie aktuálne disponujú asi len jednou tretinou všetkých spôsobilostí a vojenských jednotiek potrebných na nasadenie do uvažovaného spektra operácií. Na druhej strane, ako naznačujú jednotlivé rozbehnuté projekty v oblasti zvýšenia úrovne zaistenia európskej bezpečnosti a obrany, existuje určitý predpoklad, že situácia na konci tohto desaťročia bude s najväčšou pravdepodobnosťou o niečo lepšia a obraz o vojenských schopnostiach EÚ bude o niečo pozitívnejší, než ako by sa dnes mohlo

zdať. Úspešná realizácia už rozbehnutých multilaterálnych projektov , ako aj podpora viacerých úplne nových projektov, zameraných najmä na nedostatkové spôsobilosti, by mohli zvýšiť schopnosti Únie riešiť aspoň časť zo scenárov zodpovedajúcich úrovni politicko-vojenských ambícií EÚ.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

1. BREZULA, J. (2019): Súčasnú bezpečnostnú hrozbu a ich komparácia z pohľadu zmeny charakteru aktuálnej bezpečnostnej situácie vo svete. In *Nové prístupy k zajištění bezpečnosti státu – zborník príspevkov zo 14. doktorand-skej konferencie*. Brno : Univerzita obrany, 2019, s. 26-35. ISBN 978-80-7582-085-3.
2. EC. (2016): *Council conclusions on implementing the EU global strategy in the area of security and defence*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/11/14/conclusions-eu-global-strategy-security-defence/>>.
3. EC. (2017a): *White Book on the Future of Europe*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf>.
4. EC. (2017b): *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions. Launching the European Defence Fund*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex:52017DC0295>>.
5. EDA. (2020): *The Permanent Structured Cooperation (PESCO)*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <[https://eda.europa.eu/what-we-do/EU-defence-initiatives/permanent-structured-cooperation-\(PESCO\)#](https://eda.europa.eu/what-we-do/EU-defence-initiatives/permanent-structured-cooperation-(PESCO)#)>.
6. EDA. (2021a): *Coordinated Annual Review on Defence (CARD)*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <[https://eda.europa.eu/what-we-do/EU-defence-initiatives/coordinated-annual-review-on-defence-\(card\)](https://eda.europa.eu/what-we-do/EU-defence-initiatives/coordinated-annual-review-on-defence-(card))>.
7. EDA. (2021b): *European Defence Fund (EDF)*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <[https://eda.europa.eu/what-we-do/EU-defence-initiatives/european-defence-fund-\(edf\)](https://eda.europa.eu/what-we-do/EU-defence-initiatives/european-defence-fund-(edf))>.
8. EEAS. (2018): *A Global Strategy for the European Union*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <https://eeas.europa.eu/topics/eu-global-strategy/49323/global-strategy-european-union_en>.
9. EU. (1997): *Treaty establishing the European Community (Amsterdam Treaty consolidated version)*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tec_1997/oj>.
10. EU. (2006): *Development of European Union Military Capabilities*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/esdp/91704.pdf>.

11. EU. (2007): *Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <<https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/lis/sign>>.
12. EU. (2009): *Petersberg Tasks*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/petersberg_tasks.html>.
13. EU. (2013): *EU Battlegroups*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/esdp/91624.pdf>.
14. EU. (2017): *Council Decision (CFSP) 2017/2315 of 11 December 2017 establishing permanent structured cooperation (PESCO) and determining the list of participating Member States*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <<https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2017/2315/oj>>
15. IISS. (2020): *Protecting Europe in the context of Brexit*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <<https://www.iiss.org>>.
16. JURČÁK a kol. 2009. Organizácie medzinárodného krízového manažmentu. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika. 2009. 234 s. ISBN 978-80-8040-387-4.
17. MAJCHÚT, I. (2017): Deployability of Armed Forces in the Current Armed Conflicts. In *Management and Military Sciences – Conference Proceedings from 23rd International Conference The Knowledge-Based Organization*. Sibiu: Nicolae Balcescu Land Forces Academy, 2017, s. 195-199. ISBN 978-973-153-273-8.
18. MAREK, J. (2019): *Medzinárodné vzťahy*. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika. 137 s. ISBN 978-80-8040-583-0.
19. MAREK, J. (2019): *Mierové operácie OSN*. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika. 92 s. ISBN 978-80-8040-581-6.
20. NEČAS, P. – KELEMEN, M. – UŠIAK, J. (2009): Central and Eastern Europe Perceptions of the Comprehensive Security Environment. In *Punctum Temporis*, 2009, roč. 1, č. 1, s. 1-8.
21. NOVÁKOVÁ, D. (2020): Vízia spoločnej európskej armády. In *Bezpečnostné fórum 2020 – zborník vedeckých prác z 13. medzinárodnej vedeckej konferencie*. Banská Bystrica : Interpolis, 2020, roč. 13, s. 198-204. ISBN 978-80-973394-2-5.
22. RÝSOVÁ, L. – ČAJKA, P. – KAZANSKÝ, R. 2019. Europe 2020 Strategy and its Implementation in the Slovak Republic. In: *Journal of Security and Sustainability Issues*, 2020, roč. 9, č. 3, s. 961-975.
23. SPINELLI, A. – ROSSI, E. (1941): *The Ventotene Manifesto*. [Online.] [Citované 02.04.2021.] Dostupné na internete: <<https://www.cvce.eu/content/>>

publication/1997/10/13/316aa96c-e7ff-4b9e-b43a-958e96afbecc/publishable_en.pdf>.

24. UŠIAK, J. (2018): Slovakia's perspective on NATO. In: *Communist and Post-Communist Studies*, 2018, roč. 51, č. 2, s. 125-137.
25. YOUNGS, R. (2021): *The EU's Strategic Autonomy Trap*. [Online.] [Citované 04.04.2021.] Dostupné na internete: <<https://carnegieeurope.eu/2021/03/08/eu-s-strategic-autonomy-trap-pub-83955>>.